

Mirela-Larisa Matei
Mariana Magdalena Comăniță
Magda Nicoleta Bădău

Educație muzicală

Clasa a VI-a

Acest manual este proprietatea Ministerului Educației.

Acest proiect de manual școlar este realizat în conformitate cu Programa școlară aprobată prin Ordinul ministrului educației naționale nr. 3393/28.02.2017.

119 – număr unic de telefon la nivel național pentru cazurile de abuz împotriva copiilor

116.111 – numărul de telefon de asistență pentru copii

Mirela-Larisa Matei
Mariana Magdalena Comăniță
Magda Nicoleta Bădău

Educație muzicală

Clasa a VI-a

Manualul școlar a fost aprobat de Ministerul Educației Naționale prin ordinul de ministru nr. 4669/12.06.2024.

Manualul este distribuit elevilor în mod gratuit, atât în format tipărit, cât și în format digital, și este transmisibil timp de patru ani școlari, începând din anul școlar 2024-2025.

Inspectoratul Școlar
Școala/Colegiul/Liceul

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT DE:

Anul	Numele elevului	Clasa	Anul școlar	Aspectul manualului*			
				format tipărit		format digital	
				la primire	la predare	la primire	la predare
1							
2							
3							
4							

* Pentru precizarea aspectului manualului se va folosi unul dintre următorii termeni: *nou, bun, îngrijit, neîngrijit, deteriorat*.

- Cadrele didactice vor verifica dacă informațiile înscrise în tabelul de mai sus sunt corecte.
- Elevii nu vor face niciun fel de însemnări pe manual.

Referenți științifici:

Lector univ. dr. Mădălina Gabriela Ionescu, Facultatea de Științe și Arte, Universitatea Valahia din Târgoviște
prof. grad I. Maria Simona Georgiana, Școala Gimnazială nr. 27, București

Coordonator redacție: Cătălin Georgescu

Editor-coordonator: Ionuț Popa

Redactare: Izabella Tilea

Tehnoredactare: Ionuț Bănuță

Grafic design și copertă: Faber Studio

DTP copertă: Florin Paraschiv

Activități digitale interactive și platformă e-learning: Infomedia Pro; website: <https://infomediapro.ro>

Înregistrări și procesare sunet: ML Sistems Consulting

Voce: Camelia Pintilie

Credite foto și video: Dreamstime

Filmări: S.C. Film Experience S.R.L.-D

Animații: Mirela-Larisa Matei

Negative: Alexandru Ioan Chiriac

ISBN 978-606-076-749-7

Pentru comenzi puteți contacta Departamentul Difuzare

C.P. 12, O.P. 63, cod poștal 014880, sector 1, București

Telefoane: 021.796.73.83, 021.796.73.80

Fax: 021.369.31.99

www.art-educational.ro

Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate Editurii Art Klett.

Nicio parte a acestei lucrări nu poate fi reprodusă, stocată ori transmisă, sub nicio formă (electronic, mecanic, fotocopiare, înregistrare sau altfel), fără acordul prealabil scris al editurii.

© Editura Art Klett, 2024

Deșteaptă-te, române!

Imnul de stat al României

Versuri: Andrei Mureșanu

Muzica după Anton Pann

Tempo di marcia

mf

1. Deș - teap - tă - te, ro - mâ - ne, din som - nul cel de

moar - te În ca - re te-a - dâ - ni - ră bar -

ba - rii de ti - rani, _____ bar - ba - rii _____ de ti - rani! A -

cum ori nici - o - da - tă cro - ieș - te-ți al - tă

soar - te, La ca - re să se-n - chi - ne și cru - zii tăi duș -

mani _____ și cru - zii _____ tăi duș - mani! A - mani!

2 Acum ori niciodată să dăm dovezi la lume

Că-n aste mâni mai curge un sânge de roman,

Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume

Triumfător în lupte, un nume de Traian!

] bis

3 Priviți, mărețe umbre, Mihai, Ștefan, Corvine,

Româna națiune, ai voștri strănepoți,

Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,

„Viața-n libertate ori moarte!” strigă toți.

] bis

4 Preoți, cu crucea-n frunte căci oastea e creștină,

Deviza-i libertate și scopul ei preasfânt.

Murim mai bine-n luptă, cu glorie deplină,

Decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost' pământ!

] bis

Prezentarea manualului

Manualul cuprinde:
variante tipărită
 +
variante digitală, similară
 cu cea tipărită, care cuprinde,
 în plus, peste 80 de AMII,
 activități multimedia
 interactive de învățare

- Activitate statică, de ascultare activă și observare dirijată a unei imagini semnificative
- Activitate animată (filmuleț sau scurtă animație)
- Activitate interactivă, de tip exercițiu sau joc, în urma căreia elevul are feedback imediat

Manualul vă propune un model didactic bazat pe învățarea prin observare, explorare, analiză și interpretare. Fiind o disciplină cu un caracter vocațional, **educația muzicală** își va atinge obiectivul prin intermediul aplicațiilor, interpretării și al audienței active.

Manualul îmbină metodele clasice de predare a disciplinei cu cele moderne, aparținând tehnologiei digitale, disciplina devenind astfel atrăgătoare pentru elev și adaptată cerințelor educaționale actuale. El este pus să cerceteze, să caute, să asocieze, prin toate aceste metode reușind să stabilească o punte de legătură între teoria și creația muzicală.

Manualul este structurat în 5 unități de învățare

U1 Cânt vocal și instrumental

„Dacă aveți o voce bună, nu sunăți o cântăcică o cultură, considerați-o cel mai frumos dar pe care vi l-a acordat natura.”
 Robert Schumann

Structura unității de învățare:

- deschidere de unitate
- lecție de predare-învățare
- recapitulare-evaluare

Leția 1	10-11	Clătorea vocale: respirație, emisie vocală, înălțime, glismente unei părți cantabile
Leția 2	11-13	Genuri de cântec (baladă, cântec de sărbătoare, cântec de mormânt, cântec de război, cântec de război)
Leția 3	14-15	Elemente de tehnică instrumentală - emisie, înălțime, cantabile ritmică
Leția 4	16-17	Musica, elemente de tehnologia informației și multimedia
Prezentare	18	
Evaluare	18	

U2 Elemente de ritm și de folclor. Contextualizarea istorică și geografică a unor lucrări muzicale

„Cea dinău voce a omului este cântăcică.”
 Petrus Duryan

Leția 1	20-21	Antecesa
Leția 2	22-23	Sinepa
Leția 3	24-25	Contestrap
Leția 4	26-27	Acțiune muzicală și ritmuri populare
Leția 5	28-29	Modelul de 2 sunete
Leția 6	30-31	Canțec din diverse zone geografice
Leția 7	32-33	Teatru și obiective de învățare
Prezentare	34	
Evaluare	34	

Structura lecției: Un parcurs de învățare coerent și eficient în 8 pași didactici

Recapitulare

1. Ce este intervalul muzical?
 2. Care sunt elementele acestuia?

Actualizează cunoștințele anterioare necesare lecției care urmează a fi predată și care vor constitui baza pe care se adaugă noile cunoștințe.

Observ

Propune o lucrare muzicală sau o audiență care ilustrează tema lecției și reprezintă un punct de plecare în demersul didactic.

Știi că

Această rubrică îi oferă elevului curiozității și informații fascinante din lumea înconjurătoare, care sunt legate în mod direct de cunoștințele acumulate în lecție.

3 Secunda și septima

Recapitulare

Observ

Sârba în cârță după auz

Allegro (Tempo de joc) Muzica: Gheorghe Danga

Hai... săr-ba, hai... săr-ba s-o ju-căm cu to-ți, măi flă-căi...
 cu to-ți, to-ți, măi flă-căi... A-șă și iar a-șă
 Să-și e cine-o vine,
 Să-ți și n-o lă-sa, O-pin-ca ba-te de pă-mânt!
 că-i joc din ba-nă mea,

Descoperă

Secunda este raportul de înălțime dintre două sunete aflate la distanță de 2 trepte. Secunda este mică și se notează **2m** atunci când conține 3 semiton. Secunda este mare și se notează **2M** atunci când conține 1 ton.

Septima este raportul de înălțime dintre două sunete aflate la distanță de 7 trepte. Septima este mică și se notează **7m** atunci când conține 4 tonuri și 2 semitonuri. Septima este mare și se notează **7M** atunci când conține 5 tonuri și 1 semiton.

Rețin

Secunda este intervalul dintre două sunete alăturate. Aceasta poate fi mică (2m) sau mare (2M).

Septima este intervalul dintre un sunet și al șaptelea de la el. Ea poate fi mică (7m) sau mare (7M).

Secunda și septima

Aplic

Perința

Allegro (Tempo de joc) Cântec de joc, Prahova

Ci-ne joa-că Pe-ri-ni-tă, nei-cu-tă, nei-cu-tă, Să-să-ru-te și ga-ri-tă.

O, terra attio (Aida)

Muzica: Giuseppe Verdi

Andantino

Pă-mânt lu-bit, a-di-o-și spun și te plâng-

La comparsita (Libertatea)

Muzica: Gerardo Matos (Uruguay)

Tempo de tango

Li-ber-ta-tea e cea mai scum-pă din-tre toa-te lu-mea ma-re să-ți fi-e dra-ga ta che-ma-re,
 Ci-ri-că-de-și în Dar nu lu-ta să crezi în ti-ne, s-as-cuți de su-flet
 și lu-bi-re, să ierți să șperi ta
 te-ni-ci-re cu toa-ta i-ni-ma.

Portofoliu

Caută în manuali cântec care încep cu interval de 2M, 2m, 7M, 7m și notează-le sub formă de tabel în caiet.

Interval	Cântec
2M	Richard Rogers, Cântecul gamei din muzicalul Sunetul muzicii

Descoperă

Prezintă conținuturile nou predată, detaliat, pornind de la elementele din rubrică anterioare.

Rețin

Sintetizează rubrica **Descoperă** într-o frază cuprinzătoare care prezintă noile cunoștințe într-o formă concentrată.

Aplic

Cuprinde repertoriul de cântece și aplicațiile în care se exersează noile cunoștințe, conducând la formarea deprinderilor specifice disciplinei.

- Cânt vocal și instrumental** – elevul învață elementele de bază ale cântului vocal și instrumental, ale gesticii dirijorale, dar și modul în care muzica se îmbină cu tehnologia, noțiuni care reprezintă fundamentul educației muzicale.
- Elemente de ritm și folclor. Contextualizarea istorică și geografică a unor lucrări muzicale** prezintă formule ritmice care îmbogățesc discursul muzical, lucrări din creația românească și a altor popoare, dansuri, tradiții și obiceiuri, care au o semnificație deosebită pentru spațiul și vremurile în care au fost create.
- Semne de alterație și intervale muzicale** – prezintă semnele de modificare a înălțimii, relația dintre sunete și explică rolul acestora în creația și în interpretarea muzicală.
- Tonalități majore și minore** – introduc elevul în lumea fascinantă a majorului și minorului, două noțiuni care au mai fost studiate și vor fi reluate și în clasele următoare.
- Procedee componistice, forme și genuri muzicale** – elevul face cunoștință cu lumea expresivității muzicale, învață forme și genuri muzicale, dar și felul în care acestea pot fi exprimate prin intermediul ansamblurilor vocale sau instrumentale.

U3 Semne de alterație și intervale muzicale

„Muzica pomete de la mama și se adresează pătatelui”
Gheorghe Enescu

Lecția 1	36-37	Dirijorul, batuta și becurul
Lecția 2	38-39	Primul și cel de al doilea
Lecția 3	40-41	Secunda și septima
Lecția 4	42-43	Terța și sexta
Lecția 5	44-45	Quarta și quinta
Recapitulare	46	
Exerciții	46	

U4 Tonalități majore și minore: gamă și arpeggiu, variantele gamelor minore, armura

„Să gesești o notă – nu e greu. Dar să cânti fără posivitate este înecăpătat.”
Ludwig van Beethoven

Lecția 1	48-49	Tonalitatea Do Major
Lecția 2	50-51	Tonalitatea la minor
Lecția 3	52-53	Tonalitatea Sol Major
Lecția 4	54-55	Tonalitatea mi minor
Lecția 5	56-57	Tonalitatea Fa Major
Lecția 6	58-59	Tonalitatea re minor
Recapitulare	60	
Exerciții	60	

U5 Procedee componistice, forme și genuri muzicale

„Cântarea bisericească înseamnă să dăruiești și face să se nască în inima credincioșilor dorul după Dumnezeu!”
Sfântul Vasile Cel Mare

Lecția 1	62-63	Muzica religioasă: cântările pascale
Lecția 2	64-65	Procedee componistice: repetiția, schimbarea, variația discursului
Lecția 3	66-67	Compozițiile menaj, în parte (Schera formată A, AB, ABA)
Lecția 4	68-69	Sala
Lecția 5	70-71	Miniatură instrumentală
Recapitulare	72	
Exerciții	72	
Proiect	73	Libertă

Dicționar

O scurtă listă de termeni noi, utilizați în lecție.

Audiții

Repertoriul de audiții pentru formarea unei culturi muzicale și a deprinderii de ascultare activă a unei lucrări muzicale.

Recapitulare

1. Copiază în caiet și completează...

Evaluare

1. Notează în caiet dacă enunțul este adevărat, și F, pe cel fals.

a. Vocalizele sunt exprimate pe spațiile punctate, care sunt, în ordine, momentele specifice unui cântec instrumental.

b. Vocalizele sunt exprimate pe spațiile punctate, care sunt, în ordine, momentele specifice unui cântec instrumental.

4. Alege termenii potriviți din paranteză pentru ca enunțurile următoare să fie corecte și rescrie textul în caiet.

Un dirijor cântă, bătăcând măsura pentru a coordona (un solist, ansamblu muzical). El folosește (gesturi/indicații verbale) specifice, pentru a transmite intențiile sale. Un dirijor celebru a fost (Luciano Pavarotti/Sergiu Celibidache).

Modul de rezolvare:
Canonul este modalitatea de interpretare în care o melodie este cântată (identici/diferenți) de două sau mai multe voci care intră treptat.
Canonul este modalitatea de interpretare în care o melodie este cântată **identic** de două sau mai multe voci care intră treptat.

5. Corelează noțiunile din coloana din dreapta cu descrierile acestora din coloana din stânga, conform modelului dat:

Respirație	Pronunțarea corectă a cuvintelor
Intonație	Inspirăm adânc, expirăm treptat pentru ca sunetul să fie egal
Dicție	Respectarea înălțimii sunetelor
Timbre	Înlăturarea sunetelor
Articulație	Felul în care producem sunetele

Fișă de observare sistematică

Notă	Fotodocument	Adresa	De obicei	Uneori	Niciodată
La sfârșitul Unității 1 ...					
1.					
2.					
3.					

Portofoliu

Autoevaluare

Proiect

Investigație

Aici se regăsesc diferite tipuri de metode complementare de evaluare.

Alte butoane folosite în varianta digitală:

- Cuprins manual
- Fereastră de afișare a rezultatelor
- Ajutor general manual
- Micșorarea/mărirea imaginii
- Salt la începutul/finalul manualului
- Pagină înainte/pagină înapoi
- Mărire pe tot ecranul
- Schimbarea modului de afișare
- Includerea unei notițe
- Introducerea de marcaje colorate
- Informații despre utilizator

Cuprins

	Nr pag.	Lecții	
	8	Recapitulare inițială	
	8	Evaluare inițială	
UNITATEA I Cânt vocal și instrumental	10	Lecția 1	Cântarea vocală: respirație, emisie vocală, intonație; păstrarea unei pulsații constante
	12	Lecția 2	Gesturi dirijorale (tactare, pregătirea intrării, închideri de frază, diferențe dinamice)
	14	Lecția 3	Elemente de tehnică instrumentală – emisie, intonație, coordonare ritmică
	16	Lecția 4	Muzica, elemente de tehnologia informației și multimedia
	18	Recapitulare	
	18	Evaluare	
UNITATEA II Elemente de ritm și de folclor. Contextualizarea istorică și geografică a unor lucrări muzicale	20	Lecția 1	Anacruza
	22	Lecția 2	Sincopa
	24	Lecția 3	Contratimpul
	26	Lecția 4	Accente metrice și ritmuri poetice
	28	Lecția 5	Moduri de 2-5 sunete
	30	Lecția 6	Dansuri din diverse zone geografice
	32	Lecția 7	Tradiții și obiceiuri de iarnă
	34	Recapitulare	
34	Evaluare		
UNITATEA III Semne de alterație și intervale muzicale	36	Lecția 1	Diezul, bemolul și becarul
	38	Lecția 2	Prima și octava
	40	Lecția 3	Secunda și septima
	42	Lecția 4	Terța și sexta
	44	Lecția 5	Cvarta și cvinta
	46	Recapitulare	
46	Evaluare		
UNITATEA IV Tonalități majore și minore: gamă și arpeggiu, variatele gamelor minore, armura	48	Lecția 1	Tonalitatea Do Major
	50	Lecția 2	Tonalitatea la minor
	52	Lecția 3	Tonalitatea Sol Major
	54	Lecția 4	Tonalitatea mi minor
	56	Lecția 5	Tonalitatea Fa major
	58	Lecția 6	Tonalitatea re minor
	60	Recapitulare	
60	Evaluare		
UNITATEA V Procedee componistice, forme și genuri muzicale	62	Lecția 1	Muzica religioasă: sărbătorile pascale
	64	Lecția 2	Procedee componistice: Repetiția/schimbarea Varierea discursului
	66	Lecția 3	Construcțiile mono-, bi-, tri-partitite (schema formală A, AB, ABA)
	68	Lecția 4	Suita
	70	Lecția 5	Miniatura instrumentală
	72	Recapitulare	
72	Evaluare		
	73	Proiect	Liedul
	73	Recapitulare finală	
	74	Evaluare finală	
REPERTORIU	75		

Competențe generale

1. Exprimarea unor idei, sentimente, atitudini, prin interpretarea unor lucrări muzicale
2. Operarea cu elemente de scris-citit și limbaj muzical
3. Aprecierea lucrărilor muzicale, inclusiv a conținutului lor afectiv, atitudinal și ideatic

Competențe specifice

- 1.1 Interpretarea vocală a unor piese monodice și pe 2 voci
- 1.2 Interpretarea unor piese simple instrumentale
- 1.3 Asocierea structurii și mesajului muzical cu gesturi și imagini adecvate

- 2.1. Operarea cu intervalele simple
- 2.2. Utilizarea unor tonalități și a unor moduri
- 2.3. Operarea cu diverse formule ritmice
- 2.4. Observarea unor procedee componistice

- 3.1. Perceperea unor noțiuni muzicale prin audiție direcționată
- 3.2. Explorarea relației muzicii cu celelalte arte

Recapitulare inițială

Măsura – gruparea de timpi accentuați și neaccentuați ce se succed periodic. Cifra de sus precizează numărul timpilor, cea de jos arată unitatea de timp.

Cheia sol – reper grafic de fixare a înălțimii notelor muzicale. Se scrie la începutul portativului, pornind de pe linia a doua și dând numele notei care se află pe aceasta.

Portativul – grupul de 5 linii paralele orizontale și 4 spații egale.

Măsurile se delimitează grafic prin **bare de măsură**.

Bară dublă finală

Notele muzicale – semne grafice care indică înălțimea sunetelor muzicale atunci când sunt așezate pe liniile și pe spațiile portativului.

A ruginit frunza din vîi

Versuri: Artur Stavri

Muzica după Dumitru Georgescu Kiriac

The musical score is written in G major (one sharp) and 2/4 time. It consists of several staves. The first staff is marked 'Andante moderato' and 'p'. The lyrics are: '1. A ru - gi - nit frun - za din vîi Și rân - du - ne - le - le - au ple - cat Pus - tii sunt la - nuri și căm - pii, Pus - tii sunt ho - re - le din sat. Tra, la, la'. The second staff continues the melody. The third staff is marked 'Refren Allegretto' and 'mf', with lyrics: 'La, la, la, la, la, la, la, la, la, la, la, la, la, la, la'. The fourth staff is marked '1.' and '2.', with lyrics: 'la, la, la, la, la, la, la. Tra, la, la, la, la, la, la, la, la'. Blue arrows point from the text definitions on the left to specific elements in the score: 'Măsura' points to a bar line, 'Cheia sol' points to the G-clef, 'Portativul' points to the five-line staff, 'Bare de măsură' points to the bar lines, and 'Notele muzicale' points to a note on a staff line.

Joc: Se dispune colectivul clasei în cerc. Un elev începe cântecul având o minge în mână. Pasează, iar cel care va prinde mingea va continua cântecul. Cel care scapă mingea sau nu cântă corect iese din joc.

Evaluare inițială

- a. 5 p.
b. 10 p. (2 x 5p.)
c. 5 p.
d. 10 p. (2 x 5p.)
- a. 15 p.
b. 15 p.
- a. 10 p.
b. 5 p.
- a. 10 p.
b. 5 p.

Din oficiu: 10 puncte
Total: 100 de puncte

Analizează cântecul *A ruginit frunza din vîi*, reamintindu-ți elementele de limbaj muzical învățate în clasa a V-a.

Răspunde cerințelor de mai jos.

- a.** În ce măsură este cântecul *A ruginit frunza din vîi*?

b. Precizează alte două măsuri învățate în clasa a V-a.

c. Ce valori de note și de pauze recunoști în cântecul de mai sus?

d. Scrie pe caiet două durate și pauzele corespunzătoare acestora învățate până acum.

De exemplu: pătrime pauză de pătrime
- a.** În ce gamă este compus cântecul? Notează scara acesteia pe portativ și dispunerea tonurilor și a semitonurilor.

b. Ce altă gamă ai mai învățat în clasa a V-a? Notează pe portativ scara și dispunerea tonurilor și a semitonurilor.
- a.** Ce este tempoul?

b. Notează un termen de mișcare și precizează semnificația acestuia.

De exemplu: *Moderato* – mișcare potrivită (traducere: moderat, potrivit)
- a.** Ce reprezintă în muzică nuanțele?

b. Notează termenii nuanțelor pe care le-ai întâlnit în interpretarea cântecului de mai sus și precizează semnificația lor.

U1

Cânt vocal și instrumental

„Dacă aveți o voce bună, nu șovăiți o clipă să o cultivați, considerând-o cel mai frumos dar pe care vi l-a acordat natura.”

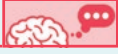
Robert Schumann

Lecția 1	10-11	Cântarea vocală: respirație, emisie vocală, intonație; păstrarea unei pulsații constante
Lecția 2	12-13	Gesturi dirijorale (tactare, pregătirea intrării, închideri de frază, diferențe dinamice)
Lecția 3	14-15	Elemente de tehnică instrumentală – emisie, intonație, coordonare ritmică
Lecția 4	16-17	Muzica, elemente de tehnologia informației și multimedia
Recapitulare	18	
Evaluare	18	

Cântarea vocală: respirație, emisie vocală, intonație; păstrarea unei pulsații constante

Recapituluz

1 Atunci când cântăm, trebuie să ținem cont de: poziția corpului, respirație, intonație, emisie, dicție și articulație. Spune ce reprezintă fiecare dintre aceste elemente.

2 Care sunt etapele de învățare a unui cântec?

Știi că?

În Antichitate cultivarea vocii avea un rol foarte important pentru că un bun orator trebuia să dețină o voce care să-l ajute să își facă auzit și înțeles discursul.

- Uneori cântatul are efect terapeutic (de vindecare).
- Vocea reflectă starea noastră de spirit și de sănătate.
- Cel mai cunoscut exemplu de ostinato poate fi lucrarea lui Maurice Ravel, *Bolero*.

Observ

Frère Jacques (după auz)

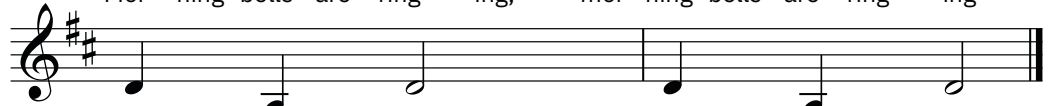
Anonim

Fra - te Ia - cob, Fra - te Ia - cob, De ce dormi? De ce dormi?
Frè - re Jac - ques, Fré - re Jac - ques, Dor - mez - vous? Dor - mez - vous?
Are you slee - ping, are you slee - ping? Bro - ther John, Bro - ther John?

Clo - po - te - le su - nă, Clo - po - te - le su - nă,
Son - nez les ma - ti - nes, Son - nez les ma - ti - nes,
Mor - ning bells are ring - ing, mor - ning bells are ring - ing

Din, dan, don! Din, dan, don!
Ding, dang, dong! Ding, dang, dong!
Ding, dang, dong! Ding, dang, dong!

Descopăr

A cânta cu vocea este un dar care aparține tuturor. Însă, este bine ca înainte de a te bucura de vocea ta, să respecti câteva reguli: să ții spatele drept, capul ridicat pentru a putea respira și emite corect sunetul, să relaxezi corpul și să faci câteva exerciții de încălzire a coardelor vocale. Acestea se numesc vocalize și sunt scurte fragmente ritmico-melodice pe care le executăm progresiv de la registrul mediu la cel acut și de la registrul mediu la cel grav. Fiecare vocaliză trebuie executată pentru a rezolva o anumită problemă de tehnică: egalizarea vocalelor, intonație, articulație, emisie, omogenizare, dezvoltarea ambitusului vocii etc.

În funcție de tipul de muzică pe care o interpretăm, elementele caracteristice cântului sunt diferite. Putem cânta individual sau în grup. Atunci când cântăm în grup, putem folosi una dintre următoarele modalități:

1. Cântarea **monodică** – toți membrii grupului vor cânta aceeași melodie, în același timp.
2. Cântarea **responsorială** este atunci când un solist începe să cânte, iar corul îi răspunde, cu un refren sau cu o altă formulă ritmico-melodică.
3. **Isonul** este un sunet ținut care însoțește melodia. Acest procedeu este specific muzicii religioase bizantine.
4. Cântarea în **canon** este un procedeu prin care o voce imită melodia expusă anterior de o altă voce.
5. **Ostinato** este un procedeu muzical prin care un motiv sau o frază muzicală se repetă constant.

Audiții

- Alexandru Pașcanu, *Chindia*
- Maurice Ravel, *Bolero*
- Divna Ljubojevic, *Agni Parthene*

Rețin

Vocea ne ajută să ne exprimăm muzical, însă, pentru ca interpretarea noastră să fie plăcută și corectă, trebuie să ținem cont de anumite reguli de cânt pe care le dezvoltăm cu ajutorul vocalizelor. Modalitatea de interpretare poate fi individuală sau în grup.

Aplic

- Învăță cu ajutorul profesorului vocaliza, pentru a-ți încălzi vocea.
- Interpretează vocaliza învățată folosind procedeele de cânt în grup.

Vocaliză

Ra pa ra Ra pa ra pa ra Ra pa ra pa ra pa pa Ra pa ra...etc

Cântarea responsorială

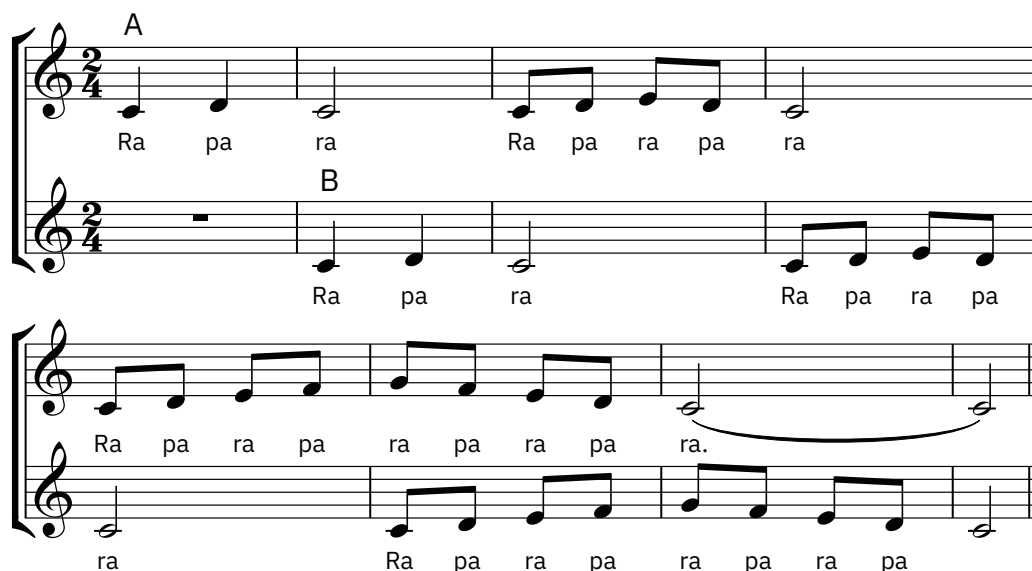

Ra pa Ra pa ra pa Ra pa ra pa ra pa ra pa ra.
Ra ra ra

- Un copil va fi solistul clasei. El va cânta măsurile 1, 3, 5, iar clasa îi va răspunde cântând măsurile 2, 4, 6.

Isonul

Ra pa ra Ra pa ra pa ra Ra pa ra pa ra pa ra pa ra.
Ra

- Colectivul clasei va intona un sunet ținut pe do1, iar un solist va executa vocaliza.

Canonul

A
Ra pa ra Ra pa ra pa ra
B
Ra pa ra Ra pa ra pa
Ra pa ra pa ra pa ra pa ra.
ra Ra pa ra pa ra pa ra pa

- Se împarte colectivul clasei în două grupe: A și B. Grupa B va începe să cânte mai târziu cu doi timpi față de grupa A.
- Identifică și execută motivul ritmic ce dă caracterul de *ostinato* în lucrarea *Bolero* de Maurice Ravel.
 - Interpretează cântecul *Frère Jacques* utilizând modalitățile de interpretare învățate: cântare monodică, responsorială, în canon, cu ison, ostinato.

Dicționar**ambitusul**

întinderea muzicală pusă la dispoziție sau cerută într-un context muzical. Ambitusul menționează înălțimile muzicale extreme (pe cea mai gravă și pe cea mai acută) dintr-o lucrare muzicală, pe care le poate emite un instrument muzical sau o voce.

canon

cuvântul mai are următoarele înțelesuri: cântec/cântare bisericească, glas, regulă, pedeapsă, suferință, tipic, instrument muzical oriental, literă de tipar.

isonul

termenul mai denumește și un semn grafic din notația psaltică.

monodie

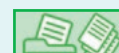
cântec interpretat pe o singură voce. (cf. gr. *monodia* = monos – unic, *ode* = cântec)

ostinato (italiană)

încăpățânat; *obstinata* (engleză) – încăpățânat

responsorial

care are caracter de răspuns

Portofoliu

Realizează un scurt text de 50 – 100 de cuvinte despre istoria cântecului *Deșteaptă-te, române!* Anexează-l la portofoliul disciplinei.

Gesturi dirijorale (tactare, pregătirea intrării, închideri de frază, diferențe dinamice)

Observ

Vrem un cor cu dirijor

Muzică și versuri: Mariana Magdalena Comăniță

Să cân-tăm noi ne-am do-rit, — Dar n-am re - u - șit. U - nii au cân-
În - să doam-na pro - fe-soa-ră A for-mat un cor, Ne-a dat to-nul:

tat prea sus, Al - ții s-au gră - bit Da - c-a-veam un di - ri - jor
„u - nu' și” Ce fru-mos cân-tăm! Noi a - vem un di - ri - jor

To-nul să ni-l dea, To-tul sim-plu ar fi fost chiar de la no-ta la.
To-nul să ni-l dea, To-tul es - te sim-plu-a-cum chiar de la no-ta la.

Recapitulez

- 1 Cum se tactează măsurile de 2/4, 3/4 și 4/4?
- 2 Cum trebuie să cântăm atunci când interpretăm un cântec în cor?
- 3 Ce înseamnă un ansamblu vocal sau instrumental?

captarea atenției

avântul

atacul

Descopăr

Dirijorul are un rol foarte important în lumea muzicală, fiind un conducător artistic și tehnic al unei orchestre sau cor.

Prin gestică sa și prin comunicarea nonverbală, dirijorul transmite interpretarea sa, conform partiturii scrise de compozitor. El este responsabil de coordonarea ansamblului, asigurându-se că toți muzicienii interpretează împreună și în armonie. O bună conducere tehnică asigură coeziunea și coerența ansamblului, de aceea, dirijorul, prin gesturile sale, transmite indicații clare și precise ansamblului.

Printre gesturile dirijorale regăsim:

1. **Tactarea măsurii** – se realizează conform schemelor cunoscute, dar, în funcție de caracterul muzicii, mișcările pot fi mai unduitoare sau mai rigide.
2. **Pregătirea intrării** – se realizează în trei pași: captarea atenției (toți membrii ansamblului sunt atenți la dirijor), avântul (dirijorul ridică mâna în tempo-ul lucrării, în timp ce inspiră deodată cu membrii ansamblului) și atacul primului sunet (emiterea primului sunet).
3. **Închideri de frază** – sunt gesturi în formă de buclă, către interiorul brațelor sau către exterior, în timp ce degetul mare și arătător se unesc pentru a închide sunetul.
4. **Diferențe dinamice** (de nuanțe) – sunt transmise prin amplitudinea deschiderii brațelor, precum și prin orientarea palmelor în sus (cântat mai tare) sau în jos (cântat mai încet).

Printre dirijorii celebri ai lumii se numără: **Sergiu Celibidache** (român, 1912-1996), **Leonard Bernstein** (american, 1918-1990), **Claudio Abbado** (italian, 1933-2014), **Herbert von Karajan** (austriac, 1908-1989), **Arturo Toscanini** (italian, 1867-1957) ș.a.

Rețin

Dirijorul este o figură centrală în lumea muzicală, având un rol crucial în interpretarea unei lucrări muzicale. Acesta nu este doar un conducător al orchestrei sau al corului, ci și un interpret și un comunicator al ansamblului muzical. Rolul său acoperă multiple aspecte, influențând calitatea și interpretarea unei compoziții muzicale într-un mod propriu și original.

Aplic

Moara

(după auz)

Muzica: Timotei Popovici

1. A - pa cur - ge tot la va - le Și - n - tâl - neș - te moa - ra - n ca - le,
 2. Iar mo - ra - rul, alb ca mo - șul, De gră - un - țe um - ple co - șul,
 3. Din fă - i - nă, ma - ma fa - ce Pâi - ne moa - le, ce ne pla - ce,

A - pa cur - ge tot la va - le Și - n - tâl - neș - te moa - ra - n ca - le,
 Și - n cu - rând pos - ta - va - i pli - nă De fă - i - nă al - bă, fi - nă.
 Și mai fa - ce tă - i - ței, Plă - cin - te și co - lă - cei.

Roa - ta mo - rii se - n - vâ - reș - te, Nici - de - cum nu s - o - dih -

neș - te: Ta ta ta ta ta ta ta ta ta ta ta ta ta ta ta ta ta ta ta

ta ta ta ta ta ta ta ta ta ta ta ta ta ta ta.

1. Cântă, după auz, cântecul *Moara* de Timotei Popovici. După ce toată clasa a învățat cântecul, profesorul împarte elevii în trei grupe, iar fiecare grupă va cânta câte o strofă. La refren, cântă toată clasa.
2. Identifică măsura în care este scris cântecul și dirijează-te în timp ce cânți. Profesorul va nominaliza câte un elev care va veni în fața clasei pentru a dirija cântecul.
3. Ascultă lucrările muzicale propuse pentru audiere și dirijează-le în timp ce asculți, identificând măsura în care sunt compuse.
4. Vizionează înregistrări cu dirijori celebri și observă mișcările acestora. Încearcă să identifici gesturile pentru tactarea măsurii, pregătirea intrării, închideri de frază și diferențe dinamice.

Herbert von Karajan (1908-1989) a fost un celebru dirijor austriac, cunoscut pentru contribuțiile sale semnificative în lumea muzicii culte. Născut în Salzburg, Karajan a devenit dirijor al Operei de Stat din Berlin la o vârstă fragedă și rapid un nume recunoscut în domeniu.

El a fost director muzical al Filarmonicii din Berlin pentru o perioadă îndelungată și a colaborat cu numeroase orchestre de prestigiu la nivel mondial. Karajan era cunoscut pentru interpretările sale precise, pentru atenția la detalii și pentru utilizarea tehnologiei de înregistrare avansată în interpretările sale.

Știi că?

- În trecut, profesia de dirijor a fost dominată de bărbați, dar în ultimele decenii, a existat o creștere semnificativă a numărului de femei dirijor. Dirijori precum Marin Alsop și Simone Young au deschis drumul pentru femei în acest domeniu.
- Valeri Gherghiev este un dirijor contemporan care dirijează cu o baghetă foarte scurtă, de aceea este numit adesea „dirijorul cu scobitoare”.
- Herbert von Karajan dirija în cea mai mare parte a timpului ținând ochii închiși.
- Mulți compozitori și-au dirijat propriile lucrări. Un exemplu este Ludwig van Beethoven care în ciuda faptului că nu auzea, a dirijat *Simfonia a IX-a* la prima audiere.

Audiții

- Johann Strauss (tatăl), *Radetzky March*
- Carlos Gardel, *Por una Cabeza*
- Dimitri Șostakovici, *Vals nr. 2*
- Camille Saint-Saens, *Fosile din Suita Carnavalul animalelor*

Portofoliu

- Imaginează-ți că ești reporter la o revistă muzicală. Realizează un interviu cu un dirijor, la alegere.
- Scrie cel puțin trei întrebări pentru acesta, precum și câte un posibil răspuns la fiecare.
- Aduăgă interviul realizat la *Portofoliul personal*.

Elemente de tehnică instrumentală – emisie, intonație, coordonare ritmică

Recapituluz

- 1 Care sunt instrumentele muzicale pe care le cunoști?
- 2 Ce este claviatura?
- 3 Ce instrumente muzicale ai studiat în clasa a V-a?

Știi că?

- Instrumentele de percuție se împart în două categorii: acordabile (cele care produc sunete cu înălțime determinată) și neacordabile (cele care produc zgomote).
- Blockflöte este un instrument muzical de suflat, strămoșul flautului, fiind adesea utilizat în predarea muzicii începătorilor. Sunetul dulce și distinct al blockflöte-lui este obținut prin acoperirea găurilor cu degetele și reglarea presiunii aerului, permițând muzicienilor să interpreteze o varietate de genuri muzicale, de la muzică veche până la compoziții moderne.

● Ambusură

● Orificiu prin care iese aerul

Observ

x
bătaie din palme

o
pocnit din degete

x o x o x o x o x o x o

Ra pa ra Ra pa ra pa ra Ra pa ra pa ra pa ra pa ra.

Descopăr

Elemente de percuție corporală

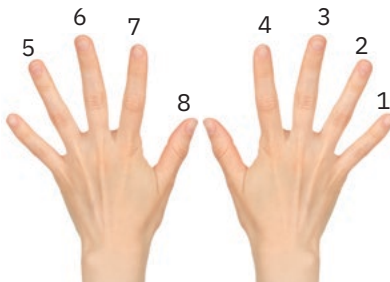
Instrumentele de percuție sunt numeroase și foarte variate. Acestea susțin și reliefează linia ritmică a unei piese.

Cel mai accesibil instrument de percuție este corpul nostru. Corpul nostru produce muzică nu doar prin intermediul coardelor vocale, dar și atunci când batem din palme, pocnim din degete, lovim anumite părți ale corpului sau când pășim.

Executată ca moment de sine stătător sau ca acompaniament, percuția corporală dezvoltă creativitatea, coordonarea, memoria, încrederea, atenția la propria persoană sau la ceilalți, concentrarea, capacitatea ritmică, inteligența emoțională și comunicarea.

Blockflöte/Fluierul în Do

- orificiu astupat cu degetul
- orificiu neastupat cu degetul

St	8	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
	7	●	●	●	●	●	●	●	○	○	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
	6	●	●	●	●	●	●	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
	5	●	●	●	●	●	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
	4	●	●	●	●	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
Dr	3	●	●	●	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
	2	●	●	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
	1	●	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○

do re mi fa sol la si do do si la sol fa mi re do

Rețin

Cu ajutorul instrumentelor muzicale putem produce zgomote sau sunete pentru a interpreta un ritm sau o melodie. Putem cânta un cântec doar instrumental sau vocal-instrumental. Asemenea cântării vocale, cântarea instrumentală se poate realiza individual sau în grup.

Aplic

1. Reamintește-ți vocaliza învățată la lecția anterioară. Asociază linia melodică și elementele de percucie corporală, astfel: **ba** – bătaie din palme, **rum** – pocnituri din degete, **di** – lovituri ale palmelor pe genunchi.

Ba rum di

Muzică și versuri: Mirela-Larisa Matei

2. Învăță cântecul *Ba rum Di*, respectând etapele de învățare a unui cântec. Interpretează cântecul, executând mișcările corespunzătoare fiecărui timp.
3. Realizează, sub îndrumarea profesorului, elemente de percucie corporală pentru cântecul tău preferat.
4. Realizează din materiale reciclabile un instrument de percucie. De exemplu, poți folosi cutii de ambalaje umplute cu boabe de fasole pentru a confecționa un maracas. Încearcă să găsești și alte idei.
5. Ascultă lucrările propuse pentru audiere și exprimă-ți opinia despre rolul instrumentelor de percucie în fiecare lucrare.
6. Ce instrumente muzicale ai recunoscut în lucrările audiate?
7. Analizează cu atenție felul în care se produc sunetele la blockflöte. Exersează gama Do Major în urcare și în coborâre, conform indicațiilor, apoi cântă partitura următoare:

Investigație

Formează echipe de câte patru elevi și căutați instrumente de percucie și de suflat specifice altor popoare. Realizați o prezentare PowerPoint cu imagini, informații și exemple muzicale. În final, veți uni toate prezentările, realizând un documentar despre aceste instrumente muzicale.

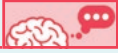
Audiții

- Eric Ewaze, *Simfonia pentru percucie*
- Michael Jackson, *They Don't Care About Us*
- Queen, *We Will Rock You*
- Johann Sebastian Bach, *Suita Nr. 2, Menuet și Badinerie*, interpretate la blockflöte

Queen este o legendă în lumea muzicii rock, o formație britanică formată în 1970, care a avut un impact imens asupra industriei muzicale. Cei patru membri remarcabili ai formației au fost: Freddie Mercury (voce și pian), Brian May (chitară), Roger Taylor (baterie) și John Deacon (bas). Cu un amestec inconfundabil de stiluri muzicale, de la rock și pop la opera și glam rock, Queen a reușit să creeze hituri memorabile. Unele dintre cântecele lor precum *Bohemian Rhapsody*, *We Will Rock You*, *Somebody to Love* și *Another One Bites the Dust* au devenit emblematice. Trupa a câștigat numeroase premii și a vândut sute de milioane de albume la nivel mondial. Chiar și după moartea lui Freddie Mercury, în anul 1991, moarte care a reprezentat o pierdere semnificativă, muzica formației Queen continuă să inspire și să fascineze audiența din întreaga lume și astăzi.

Muzica, elemente de tehnologia informației și multimedia

Recapitulăm

- 1 Ce aplicații multimedia cunoașteți, prin care putem crea sau interpreta muzică?
- 2 Ce stiluri de muzică sunt create cu ajutorul tehnologiei informației?

Observ

Bibbidi – Bobbidi – Boo

(după auz)

Adaptare versuri în limba română: Mirela-Larisa Matei

din *Cenușăreasa*

Versuri: Jerry Livingston

Muzica: Mack David, Al Hoffman

Sa - la - ga - doo - la men - chic - ka - boo - la bib - bi - di - bob - bi - di - boo.
 Șa - la - ga - du - la men - ci - ca - bu - la bi - bi - di - bo - bi - di - bu.

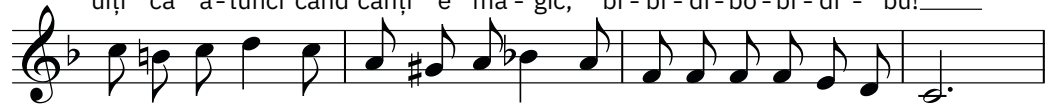
1. Put 'em to - geth - er and what have you got? Bib - bi - di - bob - bi - di - boo.
 2. It 'll do ma - gic be - live it or not. Bib - bi - di - bob - bi - di - boo.
- Hai, să cân - tăm îm - pre - u - nă a - cum: Bi - bi - di - bo - bi - di - bu!

Sa - la - ga - do - la means men - chic - ka - boo - le - roo, but the
 Șa - la - ga - du - la e men - ci - ca - bu - le - ru, Să nu

thing a - ma - bob that does the job is bib - bi - di - bob - bi - di - boo.____
 uiți că a - tunci când cânți e ma - gic, bi - bi - di - bo - bi - di - bu!____

Sa - la - ga - doo - la men - chic - ka - boo - la bib - bi - di - bob - bi - di - boo.
 Șa - la - ga - du - la men - ci - ca - bu - la bi - bi - di - bo - bi - di - bu.

1. Put 'em to - geth - er and what have you got? Bib - bi - di - bob - bi - di - boo.
- Hai, să cân - tăm îm - pre - u - nă a - cum: Bi - bi - di - bo - bi - di - bu!

Știi că?

- Muzica joacă un rol crucial în experiența jocurilor video, contribuind la crearea unei ambianțe și la intensificarea momentelor cheie. Tehnologii precum *Adaptive Music* permit ajustarea dinamică a muzicii în funcție de acțiunile și starea de spirit a jucătorului.
- Muzica și multimedia sunt adesea integrate în campanii publicitare și de marketing pentru a atrage atenția și a transmite eficient mesaje. *Jingles*, coloane sonore și videoclipuri muzicale sunt utilizate frecvent în domeniul publicității.

Descopăr

În ultimele decenii, progresele tehnologice din domeniul informaticii au revoluționat modul în care ascultăm, producem și distribuim muzică.

Unul dintre cele mai evidente rezultate ale impactului tehnologiei informației asupra muzicii este **schimbarea formatelor de stocare și distribuție a sunetului**. De la viniluri și casete, la CD-uri și acum la streaming online, tehnologia a evoluat continuu, oferind consumatorilor modalități din ce în ce mai comode de a accesa și experimenta muzica și acces la o bibliotecă vastă de piese cu doar câteva click-uri.

Producția muzicală a suferit, de asemenea, schimbări semnificative datorită tehnologiei informației. Software-urile de producție muzicală au transformat modul în care artiștii creează și editează sunetele. Procesele de înregistrare au devenit mai accesibile, permițând artiștilor să își exploreze creativitatea într-un mod mai flexibil și mai eficient.

Instrumentele muzicale au evoluat și acestea cu ajutorul tehnologiei informației. Sintetizatoarele digitale, controlerile MIDI și instrumentele cu tehnologie avansată au deschis noi orizonturi în compoziție și interpretare. Artiștii pot experimenta cu sunete electronice și efecte inovatoare, adăugând un nivel suplimentar de complexitate și expresivitate în muzică.

Există și provocări asociate cu interacțiunea dintre muzică și tehnologia informației. Pirateria digitală, preocupările legate de drepturile de autor și degradarea calității sunetului în formatul comprimat sunt câteva aspecte negative.

Multimedia se referă la utilizarea combinată a diferitelor forme de media, cum ar fi textul, imaginea, sunetul și video, pentru a comunica sau a transmite informații.

Iată câteva moduri în care muzica și multimedia interacționează:

- coloane sonore și efecte sonore în filme, emisiuni de televiziune sau radio, publicitate etc.;
- jocuri video și muzică interactivă;
- concerte virtuale și transmisii live;
- instalații multimedia și arte vizuale live;
- publicitate și marketing.

Rețin

Progresele în tehnologie au deschis noi căi pentru creativitate și acces la muzică, dar aduc și provocări pe care industria muzicală și societatea, în ansamblu, trebuie să le abordeze în mod continuu și responsabil.

Muzica și multimedia sunt strâns legate în lumea digitală, oferind oportunități inovatoare pentru artiști, creatori și consumatori de a experimenta și împărtăși muzica într-un mod mai complex și mai atractiv.

Aplic

1. Cântă, după modelul profesorului, cântecul *Bibbidi-Bobbidi-Boo* din desenul animat *Cenușăreasa*.
2. Menționează care este contribuția multimedia în acest cântec.

Twinkle, twinkle, little star

Muzica: Wolfgang Amadeus Mozart

Twin- kle, twin- kle, lit - tle star, how I won- der what you are

Up a - bove the sky so high, Like a dia- mond in the sky.

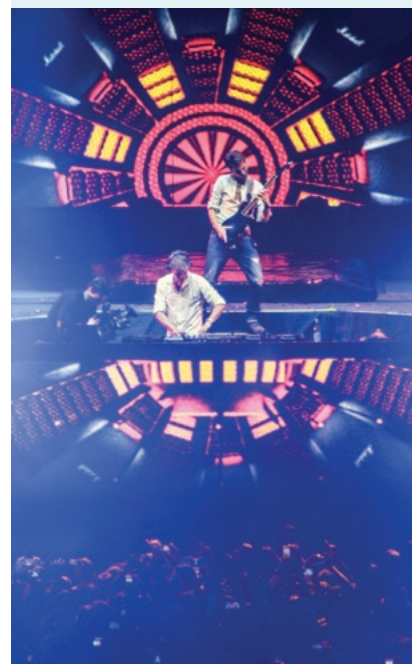
Twin- kle, twin- kle, lit - tle star, how I won- der what you are

3. Interpretează cântecul *Twinkle, twinkle, little star* de Wolfgang Amadeus Mozart, vocal, la blockflöte sau la un instrument muzical pe care îl cunoști, respectând etapele de învățare a unui cântec.
4. Înregistrează interpretarea ta și folosește o aplicație gratuită de editare a sunetului pentru a transforma cântecul cum dorești: adaugă-i mai multe instrumente, schimbă-i tempo-ul, adaugă-i o pulsație ritmică etc.
5. Scrie cântecul folosind o aplicație gratuită de editare muzicală.
6. Găsește diferite variante ale acestui cântec și explică în ce măsură a contribuit tehnologia la fiecare dintre variantele descoperite.
7. Audiază lucrările propuse la rubrica *Audiții* și descrie cum se îmbină arta muzicală cu tehnologia și multimedia în fiecare dintre acestea.
8. Caută versurile melodiei *Blah Blah Blah* de Armin van Buuren și învață-le. Cântă apoi melodia, după auz, cu toată clasa.

Proiect

- În echipe, formate de profesor, folosind un program gratuit de editare a muzicii, realizează o melodie rap. Compune chiar tu versurile sau găsește o poezie potrivită. Înregistrează apoi melodia și prezintă-o colegilor.
- Realizează o prezentare PowerPoint cu fotografii despre o temă preferată și adaugă-i un fond muzical potrivit. Poți realiza prezentarea și în alt program de editare a sunetelor și a imaginilor.

Audiții

- Skrillex & Damian Marley, *Make It Bun Dem*
- Marshmello, *Stars*
- Armin van Buuren, *Blah Blah Blah*
- *Fantasia 2000*, Disney
- Prelucrări moderne ale unor lucrări din creația unor compozitori celebri.
- Teme muzicale ale unor jocuri pe calculator
- Teme muzicale din desene animate sau filme celebre

1. Copiază în caiet și completează tabelul de mai jos:

	Reguli de cânt vocal	Modalități de interpretare vocală	Exerciții de încălzire a vocii
Exemplu	Respirația	Interpretarea monodică	

2. Folosește instrumentul de percuție realizat în orele anterioare pentru a marca pulsația cântecului *Deșteaptă-te, române!*.

3. Concurs:

Se împarte colectivul clasei în trei grupe. Fiecare grupă se va constitui într-un mic ansamblu de percuție ce va acompania câte 3 minute din lucrarea *Bolero* a lui Maurice Ravel. Câștigă grupa care va susține cel mai corect ritmul lucrării. Se poate folosi și percuția corporală. În timpul concursului, un elev din fiecare grupă va dirija lucrarea muzicală, în măsura de 3/4.

4. Enumeră genuri ale muzicii de divertisment care sunt create cu ajutorul calculatorului. (De exemplu, muzica electronică.)

Evaluare

- 20 p. (5p. x 4)
- 10 p. (5p. x 2)
- 20 p.
- 20 p. (5p. x 4)
- 20 p. (5p. x 4)

Din oficiu: 10 puncte
Total: 100 de puncte

1. Notează în caiet dacă enunțurile de mai jos sunt adevărate sau false. Vei scrie A, pentru un enunț adevărat, și F, pentru un enunț fals. Exemplu: c – A

- Vocalizele sunt exerciții de încălzire a vocii.
- Vocalizele sunt exerciții care se realizează pentru a învăța să cântăm în canon.
- În cântarea monodică, melodia este însoțită de un sunet ținut.
- Multimedia reprezintă îmbinarea mai multor forme de media: text, imagine, sunet ș.a.

2. Completează în caiete, pe spațiile punctate, care sunt, în ordine, momentele specifice unui început de lucrare în dirijat.

De exemplu: captarea atenției **a.** ...; **b.** ...

3. Scrie în câteva cuvinte ce reprezintă percuția corporală.

4. Alege termenii potriviți din paranteză pentru ca enunțurile următoare să fie corecte și rescrie textul în caiet.

Un dirijor (cântă, tacează măsura) pentru a coordona (un solist, ansamblul muzical). El folosește (gesturi/indicații verbale) specifice, pentru a transmite intențiile sale. Un dirijor celebru a fost (Luciano Pavarotti/Sergiu Celibidache).

Model de rezolvare:

Canonul este modalitatea de interpretare în care o melodie este cântată (identic/diferit) de două sau mai multe voci care intră succesiv.

Canonul este modalitatea de interpretare în care o melodie este cântată **identic** de două sau mai multe voci care intră succesiv.

5. Corelează noțiunile din coloana din dreapta cu descrierea acestora din coloana din stânga, conform modelului dat:

Respirație	→	Pronunțarea corectă a cuvintelor
Intonație	→	Inspirăm adânc, expirăm treptat pentru ca sunetul să fie egal
Dicție		Respectarea înălțimii sunetelor
Emisie		Înlănțuirea sunetelor
Articulație		Felul în care producem sunetele

Fișă de observare sistematică

La sfârșitul Unității 1 ...	Întotdeauna	Adesea	De obicei	Uneori	Niciodată
1. am fost atent la explicațiile profesorului.					
2. am fost activ pe parcursul lecțiilor.					
3. răspunsurile mele au fost corecte.					
4. am cântat respectând regulile învățate.					